

'TRANSITIES IN DE ZORG *VERSUS* ZORG VOOR DE OPENBARE RUIMTE'

JANUARI 2015 WAS EEN BELANGRIJKE MAAND VOOR DE OPENBARE RUIMTE. MAAR ALS IK DE VAKBLADEN, CONGRESSEN, NIEUWSBRIEVEN EN BLOGS MAG GELOVEN IS HET ELKE MAAND WEL ERGENS DE MAAND, DE WEEK, DE DAG VAN DE OPENBARE RUIMTE, DUS AAN BELANGSTELLING VOOR HET PUBLIEKE DOMEIN GEEN GEBREK. TOCH WAS 1 JANUARI 2015 ECHT DE ENIGE DAG VAN DE OPENBARE RUIMTE. EN WAAROM?

Omdat op die datum de transitie in de zorg gestalte zouden gaan krijgen. Jaren is er geijverd de taken van de provincie op het gebied van zorg over te hevelen naar de gemeenten en nu is het dan zo ver. De vier transitie in de zorg zijn een feit. Een praktische verdieping in twee transities:

- GGZ-cliënten krijgen minder dag- en nachtopvang en zorg en zijn meer aan hun lot over gelaten;
- Ouderen moeten langer zelfstandig thuis blijven wonen, er zal meer beroep gedaan worden op Naoberschap.

Interessant, maar wat heeft dat met stedenbouw en architectuur te maken? Meer dan je denkt: de drie doelgroepen, die regeringshalve worden afgestoten, worden meer teruggeworpen op de openbare ruimte dan dat de afgelopen jaren het geval is geweest.

Om met die laatste transitie te beginnen: is het u nog niet opgevallen dat er in januari weer een vertienvoudiging van het aantal junkies en drunks/alcoholisten heeft plaatsgevonden bij de lokale grootgrutter? Bij mij om de hoek was het de afgelopen jaren heel overzichtelijk. Overdag stond de Franse hese, maar o zo aardige Z-verkoper voor de entree van de supermarkt, heette de klant welkom, maakte een praatje met Jan en Alleman om tegen zeven uur afgewisseld te worden door de op de grond zittende, tandeloze, zwijgzame en gitaar spelende Tsjech.

Tot 1 januari was dat allemaal heel overzichtelijk. Maar deze datum brengt ons ongevraagd terug in de tijd, vijftien, twintig jaar geleden. Bij de entree hangen de hele dag alcoholisten rond, met hun halve liter blikken bier, hun rollators, scootmobielen, waar een transistorradio is gehangen waaruit keiharde muziek komt en waar de vroeg oude alcoholist met de eeuwige vraag "Meneer, mag ik eeffe wat vrage?" op je afstapt.

De 'officiële' zwervers, niet zelden publiekslievelingen omdat ze nog wel eens op een hond passen, worden weggedrukt: agressie en op zijn minst overlast krijgen de overhand. De openbare ruimte staat onder grote druk, vermijddgedrag ligt op de loer. Door de transitie in de zorg zijn de dagbestedingen, maar ook het aantal bedden, wegbezuinigd en is de openbare ruimte de nieuwe huiskamer. En waar is dan de gang met de WC? Niet zelden achter die grote plantenbak met ruige wintergroene struiken, de doodlopende doorgang naar de basisschool. Bij mij om de hoek.

Momenteel schrijf ik een Veiligheid Effect Rapportage (VER) voor de herijking van een Masterplan van een winkelcentrum. Tijdens het schouwen viel een aantal zaken op: er waren veel psychisch verwarde

'IK ZIE NIEUWE KANSEN VOOR DE VAKGEBIEDEN STEDENBOUW EN LANDSCHAPSARCHITECTUUR'.

mensen op en om het te slopen winkelcentrum te zien. De politie monitor meldde een verdrievoudiging van het aantal aangiften van verbaal en fysiek geweld in 2014 ten opzichte van 2013. Intussen was een wijkpost van politie van dertig agenten gesloten (want landelijk beleid) en moeten de vier agenten voor de omgeving van het nieuw te bouwen winkelcentrum vanuit het hoofdbureau in de binnenstad komen om te surveilleren. Allemaal verre van gunstige vooruitzichten. Een eerste risicoanalyse toont aan dat er nog flink gesleuteld moet worden aan de openbare ruimte om de dreigende problematiek te bestrijden: nissen en uitsparingen moeten voorkomen worden, doodlopende routes, waaraan entrees voor kwetsbare ouderen, moeten beter in het zicht komen te liggen (favoriet scenario: het bijbouwen van grondgebonden woningen tegenover de slecht gekozen entree, op een ziellose verzamelparkeerplaats aan de achterzijde van woningen).

Dan de eerstgenoemde transitie in de zorg, het langer zelfstandig thuis wonen van ouderen. Mijn vader van 87 woont nog thuis op zichzelf. En dat zal hij voorlopig moeten blijven doen, want de regering wil dat we allemaal heel lang thuis blijven wonen. Mijn vader mag nog autorijden, maar voor hoelang? Mijn broer en zus wonen op een afstand van vijftig kilometer, ik het drievoudige. Toch is er elk weekend iemand bij hem. Buren zijn er wel, maar aan een Cul du Sac met drie woningen is niet veel eer te behalen. Als hij geen auto meer mag rijden, moet hij lopend naar het winkelcentrum, dat is een meter of zevenhonderd. Haalt hij dat zonder te struikelen over al die objecten, die goedbedoelende beheerders hebben neergezet als verkeersbegeleidende middelen?

En dan is hij nog goed ter been. Onlangs heb ik een 'rollende schouw' gehouden in de omgeving van een tien jaar geleden opgeleverde woonservicezone. Samen met een slechtziende en een aantal rolstoelrijders hebben we in het bijzijn van de gemeentelijk landschapsarchitect de pijnpunten in het publieke domein in kaart gebracht ('elke centimeter hoogteverschil is er een te veel') en gaan we oplossingsrichtingen aan de politiek voorleggen. Daarbij is het opstraten van onoverkoombare drempels naar woningen wel het goedkoopste. Maar ook de positionering van glasbakken (bij oversteekplaatsen), de hoogten van drukknoppen bij verkeerslichten en de materiaalkeuze van paden in parken zijn punten van zorg.

Ik zie nieuwe kansen voor de vakgebieden stedenbouw en landschapsarchitectuur. Uitdagingen in de lijn van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO), een vraag op de markt waar pionierende architecten al eerder zijn ingesprongen!

TOBIAS WOLDENDORP, Adviseur Veilig Ontwerp en Beheer RCE DSP Groep in Amsterdam.

'ROLLENDE SCHOUW' GEHOUDEN IN DE OMGEVING VAN EEN TIEN JAAR GELEDEN OPGELEVERDE WOONSERVICEZONE. SLECHT ZICHT DOOR VUILNISCONTAINER. EN RECHTS EEN ONVEILIGE OVERSTEEKPLAATS.

PLATTEGROND VAN EEN TIEN JAAR GELEDEN OPGELEVERDE WOONSERVICEZONE.